

IMPOSTOR SYNDRÓM, LOKALIZÁCIA KONTROLY A SEBAÚCTA U ŠTUDENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL

Natália Marková¹, Katarína Baňasová²

¹ Katedra psychologických vied FSVaZ UKF Nitra,

² Ústav aplikovanej psychológie FSVaZ UKF Nitra

natalia.markova@ukf.sk

Abstrakt: Hlavným cieľom práce bolo overiť existenciu vzťahov medzi impostor fenoménom a premennými lokalizácia kontroly, sebaúcta. Sekundárne sme overovali existenciu vzťahov medzi impostor fenoménom a subdimenziami sebaúcty. Teoretické východiska pre náš výskum boli koncepty impostor syndróm (Clance, Imes, 1978), lokalizácia kontroly (Rotter, 1966) a koncept sebaúcty od Coopersmitha (1967). Výskum bol realizovaný na vzorke 73 (35 žien, 38 mužov) študentov (od 19 do 28 rokov; $M=22,40$; $SD= 1,98$), ktorí navštevujú vysokú školu a ktorí počas štúdia mali dištančnú výučbu z dôvodu pandemických opatrení v súvislosti s COVID-19. Na zisťovanie hodnoty impostor syndrómu sme použili dotazník Clance Impostor Syndrome Scale (Clance, 1978), na zistenie lokalizácie kontroly sme použili dotazník Rotter's Locus of Control Scale (Rotter, 1966) a na meranie sebaúcty sme použili Coopersmithov dotazník sebaúcty (Coopersmith, 1967). Výsledky výskumu poskytujú rôzne zistenia, ktoré môžeme uplatniť v rôznych oblastiach psychológie, ako napríklad školská psychológia, pedagogická psychológia, poradenská, kognitívna psychológia.

Kľúčové slová: impostor syndróm, lokalizácia kontroly, sebaúcta, študenti vysokých škôl

ÚVOD

Študenti vysokých škôl sú charakteristickí potrebou slobody, nezávislosti a potrebou okúsiť nové roly, o čom hovorí aj definícia poukazujúca na obdobie mladej dospelosti (Vágnerová, 2000). Obdobie mladej dospelosti môžeme definovať ako časový úsek v živote človeka, kedy jednotlivec pociťuje, že je samostatný, má relatívnu slobodu pri vlastnom rozhodovaní, je zodpovedný za svoje rozhodnutia a činy. Mladí dospelí dokážu lepšie ovládať a vedia uspokojenie svojich potrieb podriadiť významnejším hodnotám. Taktiež sú schopní vykonávať primerané množstvo práce každý deň, bez toho aby cítili nadmernú únavu, a zároveň majú mať dostatok sebadôvery v seba samého a vo svoje činy (Vágnerová, 2000; Končeková, 2014 ; Langmeier, Krejčířová, 2006). Z pohľadu študentov je univerzita vnímaná ako miesto, kde sa neustále podávajú výkony a hodnotia akademické schopnosti, zručnosti, výsledky. Z tohoto dôvodu sa môžu študenti cítiť pod tlakom, čo môže mať negatívny dopad na ich duševnú pohodu. Ako aj poukazujú Sharp, Theiler (2018), študenti vysokých škôl zažívajú častejšie stres ako bežná populácia (cca o 39%). Väčší nárast stresu na Slovensku zaznamenala Študentská rada vysokých škôl práve počas pandémie COVID-19 v prieskume *Dopad COVID-19 na študentov*, kde 47,84% študentov uviedlo, že pociťovali nadmerný stres zo školy, 29% študentov mali prejavy depresie a 33% študentov mali úzkosť.

Počas pandemickej situácie sa celosvetovo začali objavovať obavy z pandémie o zdravie, pocity osamelosti, nedostatok komunikácie (Al-Maskari, Al-Riyami, 2022). Ďalej boli badateľné prekážky v učení, znížená motivácia (Gillis, Krull, 2020), tiež sa vyskytovali pocity ako frustrácia, úzkosť a nuda (Aristovnik a kol., 2020). So zhoršením situácie vo svete narástli aj pocity neistoty, došlo k zníženiu sebavedomia a motivácie (Gustiani, 2020). Čím dlhšie prebiehala dištančná výučba, tým častejšie študenti pri práci počas semestra a pri záverečných skúškach podvádzali. Naše predpoklady potvrdzujú aj výskumy, v ktorých sa zistilo, že až 40% študentov podvádzalo počas dištančnej výuky (Ali, Alhassan, 2021; Daniels et al., 2021). Úzkosť pociťovaná pri nových situáciách môže viesť k fenoménu, ktorý je známy ako impostor syndróm alebo tiež ako syndróm podvodníka (Parkman, 2016), no zároveň môže poukazovať na pochybnosti o sebe samom, o svojej hodnote.

Ľudia so syndrómom podvodníka majú pochybnosti o sebe samom. Svoj výkon a úspech nepovažujú za výsledok svojej snahy a práce, ale skôr pripisujú úspech vonkajším faktorom, ako je šťastie alebo pomoc od druhých (Bravata a kol., 2020). Keďže univerzita predstavuje miesto, kde je charakteristická kultúra neustáleho hodnotenia výsledkov, výkonov a študenti často čelia novým úlohám či výzvam (Jostl et al., 2012), nie je prekvapujúce že impostor syndróm pociťuje 40%-50% študentov univerzít (Fassl et al., 2020).

1.1 Impostor syndróm

Autorky Clance, Imes (1978) zaviedli pojem „impostor syndróm“, známy tiež ako syndróm podvodníka. Daný fenomén je charakterizovaný ako neschopnosť človeka internalizovať úspech a často majú tendenciu pripisovať svoje dosiahnuté úspechy vonkajším príčinám ako napr. šťastie, omyl alebo pomoc od druhých (Gottlieb et al., 2019; Levy, 2022). Ľudia, ktorí majú vysokú hodnotu impostor syndrómu opisujú, že sa u nich objavujú rôzne pocity ako napr. neschopnosti, neustále žijú v strachu, že dosiahnutý úspech bol zapríčinený inými vonkajšími vplyvmi. Pri tomto fenoméne ide o negatívne vnímanie svojich schopností, kompetencií a úspechu (Hawley, 2019; Paul, 2019). Zažiť impostor syndróm znamená veriť alebo cítiť, že získaný úspech si človek nezaslúži. Zároveň sa považuje za podvodníka alebo podvodníčku, pretože niekto, kto si zaslúži úspech, tak si ho zaslúži na základe svojho talentu, svojich schopností, nie za pomoci od druhých ľudí, šťastia (Levy, 2022). Hlavným dôvodom tohto strachu je obava, že osoba nebude schopná čeliť budúcim výzvam, a práve v tej chvíli sa odhalí podvádzanie osoby (Wang, Sheveleva, Permyakova, 2019).

Syndróm podvodníka má významný dopad aj na duševné zdravie človeka. Výsledky štúdií ukazujú, že impostor syndróm negatívne koreluje so sebaúctou (Schubert, Bowker, 2017). Ľudia, ktorí zažívajú impostor syndróm často zápasia so starosťami, pochybnosťami o sebe, úzkosťou, depresiou. Strach zo zlyhania obmedzuje potenciál pre sebarozvoj, vyvoláva konflikty, podkopáva akademické sebapoňatie (Cookley a kol. 2015; Crawford, Shanine et al., 2016; Neureiter, Traut-Mattausch, 2016). Jedinec má negatívne pocity zo svojho úspechu a nevie ho internalizovať, čo je jednou z charakteristík impostor syndrómu (Chae et al., 2002). V prípade, kedy majú jedinci externe lokalizovanú kontrolu a zároveň vysokú hodnotu impostor syndrómu, prežívajú totožné pocity.

1.2 Lokalizácia kontroly

Koncept označovaný ako lokalizácia kontroly poukazuje na vnímanú kontrolu nad vlastným životom, vieru vo vlastné sily, schopnosti (Baštecká, Goldmann, 2001; Rotter, 1966). Pri lokalizácii kontroly rozlišujeme dva základne typy kontroly, vonkajšia a vnútorná. Spomínanú premennú si môžeme predstaviť ako jeden bod, z ktorého sa môžeme vydať dvoma smermi. Čím nižšie skóre

pri lokalizácii kontroly nadobudneme, tým viac sa môžeme považovať za interne, vnútorne lokalizovaných ľudí. To znamená, že za naše správanie a udalosti, ktoré sa udiali v našom živote, môžeme my sami, dosiahli sme ich našim vlastným úsilím. Čím vyššie skóre získame v rámci lokalizácie kontroly, tým viac budeme externe lokalizovaní. Externe lokalizovaní znamená, že naše správanie, výsledok rôznych situácií je pod vplyvom šťastia, náhody, osudu a my za to nepreberáme žiadnu zodpovednosť, veci sa skrátka dejú mimo náš dosah schopností (Rotter, 1966; Kulas, 1996; Zaidi, Mohsin, 2013; Suárez-Álvarez, Pedrosa et al., 2016).

Podľa výskumov od Abouserie (1994) a Sagone, De Caroli (2014) sú jedinci, ktorí nadobudnú vnútornú lokalizáciu kontroly, považovaní za tých, ktorí lepšie zvládajú stresové situácie. Ľudia s lokalizovanou kontrolou smerom dovnútra sa rozhodnú zapracovať na konkrétnej úlohe oveľa s väčším predstihom ako externalisti (Sagone, De Caroli, 2014). Internalistov vidia ostatní ako šťastnejších ľudí, ktorí sú nezávislí od spoločnosti, rodičov, priateľov. Viac si uvedomujú svoje hodnoty, schopnosti, záujmy. Pri rozhodovaní sa riadia sami sebou, niekedy sa uvádza, že majú viac sebavedomia ako externalisti (Lefcourt, 1982; Ng et al., 2006; Taylor, 1982; Kebza, Šolcová, 2008). Ďalšími typickými znakmi pri internalizme sú zvedavosť, tvorivosť, vyššia sebamotivácia, dosiahnutie lepších výsledkov počas štúdia v škole (Wolk, 1973; Nunn, 1988; Nelson, Kristi, 1995). S vonkajšou lokalizáciou kontroly sa spájajú tieto charakteristické vlastnosti, schopnosti, ktoré máme k dispozícii vďaka rôznym výskumom. Kebza, Šolcová (2008) poukazuje na to, že externalisti nie sú schopní ovplyvniť svoj život a všetko čo sa udeje v ich živote, sa deje pričinením náhody, inej vyššej sily, príp. druhou osobou. Kormanik, Rocco (2009) vo svojom výskume zistili, že jedinci u ktorých prevláda vonkajšia lokalizácia kontroly sú menej úspešní vo svete práce či v školských úspechoch. U externalistov sa pomerne často vyskytujú úzkostné pocity a depresie (Carden et al., 2004; Bjorklof, 2015).

1.3 Sebaúcta

Sebaúcta býva definovaná ako pocit vlastnej sebahodnoty alebo do akej miery si jednotlivec váži, schvaľuje, oceňuje a má rád samého seba (Blascovitch, Tomaka, 1991). Ruisel (2008, s. 39) považuje sebaúctu za najdôležitejší postoj, aký jednotlivec môže k sebe zaujať, ide o hodnotenie s pozitívnou alebo negatívnou dimenziou. Môžeme povedať, že sebaúcta sa vyvíja spolu s vývinom človeka, a teda úroveň sebaúcty u jednotlivcov môže byť ovplyvnená vekom, skúsenosťami, rodinným zázemím a pod. (Rossi et al., 2020). Počas pandémie Covid-19 sa výrazne zvýšil výskyt depresie a strachu u študentov v rôznych krajinách (Luijten a kol., 2021; Magson a kol., 2021), čo spôsobovalo zníženie hodnoty sebaúcty (Pizarro-Ruiz, Ordonez-Cambolor, 2021).

Sebaúcta predstavuje pojem, ktorý sa vzťahuje na koncepciu osobnosti. Zároveň je kľúčovou súčasťou rastu jednotlivca. Je to vlastne súhrn jednotlivca o svojom vlastnom vedomí, vnímanej hodnote. Ide o kontinuálny proces, ktorý sa môže meniť podľa spoločnosti, v ktorej jednotlivci žijú, alebo prostredníctvom skúseností (Lopez, Villegas et al., 2022; Minev et al., 2018; Rosenberg et al., 1995). Vysoká sebaúcta demonštruje pocit vlastnej hodnoty ako takej, že človek bude skôr akceptovaný ostatnými, nie je vo svojom živote zlyhaním (Salmela-Aro, Nurmi, 2007). Schulenberg, O'Malley, Bachman a Johnston (2005) na základe longitudinálnej štúdie preukázali, že well-being (premenná pozostávajúca zo sebaúcty, sebaúčinnosti a sociálnej podpory) sa zvyšuje najmä od 18 do 24 rokov.

1.4 Impostor syndróm, lokalizácia kontroly a sebaúcta u študentov vysokých škôl

Cieľom našej výskumnej práce je preskúmať vzťah medzi impostor syndrómom a lokalizáciou kontroly, medzi impostor syndrómom a sebaúctou, a taktiež medzi lokalizáciou kontroly a sebaúctou. Konkrétnejšie sa zameriame na existenciu vzťahu medzi impostor syndrómom

a jednotlivými dimenziami sebaúcty. Cieľovú skupinu tvoria mladí dospelí, ktorí študujú na vysokých školách a zažili online vzdelávanie počas štúdia.

Pri formulácii hypotéz predpokladáme, že lokalizácia kontroly a impostor syndróm predstavujú hľadisko, v ktorom môžeme nadobudnúť hodnoty v dvoch smeroch, t. j. buď máme lokalizovanú kontrolu smerom dovnútra alebo smerom von (Rotter, 1966). V podstate ide o to, čím vyššie skóre získa respondent pri vyplňaní dotazníka, ktorý je zameraný na zisťovanie lokalizácie kontroly, tým viac prevažuje externe lokalizovaná kontrola. Na druhej strane, čím nižšie skóre nadobudne respondent v dotazníku, tým viac prevažuje interne lokalizovaná kontrola. Rovnaký princíp platí aj pri skúmaní impostor syndrómu. Čím vyššie hodnoty získajú respondenti, tým sú intenzívnejšie pocity, ktoré zodpovedajú impostor syndrómu (Clance, Imes, 1978).

Mladí dospelí, u ktorých sa prejavil impostor syndróm, zažívajú pocity neschopnosti a nekompetentnosti. Neustále sa obávajú, že ich dosiahnutý úspech bude nakoniec odhalený druhými ako jasný podvod (Egwurugwu et al., 2018). Jednotlivci počas pandemickej situácie zažívali vo veľkej miere úzkostné pocity, objavili sa u nich aj rôzne formy depresie či stresu, čo poukazovalo na nízku hodnotu sebaúcty (Chen et al., 2021; Penate et al., 2020). Tiež sa ukázalo, že študenti s externe lokalizovanou kontrolou častejšie prežívali pocity neistoty, strachu a taktiež pochybnosti o sebe počas pandémie (Gylfason et al., 2020). Na základe dostupných zdrojov vyvodzujeme záver, že študenti s vonkajšou lokalizáciou kontroly a zároveň vysokou hodnotou impostor syndrómu prežívajú rovnaké pocity. Teda *predpokladáme štatisticky významný pozitívny vzťah medzi impostor syndrómom a lokalizáciou kontroly u študentov vysokých škôl*. Jedinci, ktorí majú vysokú hodnotu impostor syndrómu, preukazujú nízke hodnoty sebaúcty, poníženia, pocity viny a nespokojnosti, dokonca nie sú schopní prijímať svoje zručnosti a schopnosti (Clance, 1985; Mascarenhas et al., 2018). Vo výskumnej práci sa domnievame, že čím vyššie pocity impostor syndrómu študenti pociťujú, tým majú nižšiu hodnotu sebaúcty. Preto na základe dostupných informácií predpokladáme, že *medzi impostor syndrómom a sebaúctou existuje štatisticky významný negatívny vzťah*. Vzťah medzi lokalizáciou kontroly a sebaúctou potvrdzuje aj výskum, ktorý hovorí o tom, že čím nižšie hodnoty sebaúcty majú študenti, tým viac u nich prevažuje externe lokalizovaná kontrola (smerom von), teda veria, že náhoda a šťastie v ich živote zohráva veľkú rolu (Hosseini a kol., 2016; Owayed, 2005; Saadat, 2012). Preto predpokladáme *štatisticky významný negatívny vzťah medzi lokalizáciou kontroly a sebaúctou u študentov vysokých škôl*.

Jednotlivec s impostor syndrómom prežíva pochybnosti o sebe samom, nespokojnosti s dosiahnutými výsledkami a nekompetentnosť. Peteet, Brown, Lige et al. (2015) zistili, že intenzívnejšie pocity impostor syndrómu predikujú nízku sebaúctu. Podľa Schuberta a Bowkerovej (2017) sú ľudia s nižšou úrovňou sebaúcty viac zraniteľní voči pocitom impostor syndrómu. Mascarenhas a kol. (2018) uvádzajú, že vysoká úroveň sebaúcty je v štatisticky významnom negatívnom vzťahu s impostor syndrómom. Rovnaké zistenia prináša aj Yaffe (2021), teda že medzi impostor syndrómom a sebaúctou je významný negatívny vzťah. Na základe vyššie popísaných zistení *predpokladáme štatisticky významný negatívny vzťah medzi impostor syndrómom a generalizovaným self*. Respondenti s impostor syndrómom sa menej aktívne podieľajú na vzdelávacích aktivitách. Zároveň sa často objavujú pochybnosti u ľudí prežívajúcich impostor syndróm, pričom pocity pochybnosti a neistoty môžu negatívne ovplyvniť osobnostný rast či rozvoj zručnosti. Syndróm podvodníka môže spôsobiť zhoršenie pracovného výkonu, v škole alebo v práci, no dokonca môže dôjsť k sociálnej izolácii, akademickým ťažkostiam a pod. (Mascarenhas et al., 2018; Mainali, 2020). Peteet, Brown, Lige a kol. (2015) zistili, že impostor syndróm predikuje vyšší stres a zhoršenie akademických výsledkov. Ďalej preto *predpokladáme štatisticky významný negatívny vzťah medzi impostor syndrómom a školským self*.

Nedostatočná podpora zo strany priateľov a rodiny môže mať dopad na vnímanú sebaúctu a rovnako aj na prežívanie pocitov spájaných s impostor syndrómom, pričom sa môže objaviť aj pocity menejcennosti, úzkosť (Cozzarelli, Major, 1990). Mainali (2020) uvádza, že podpora zo strany priateľov a rodičov vedie k zvýšeniu sebaúcty. Coryell a kol. (2013) tvrdia, že podpora od spolužiakov, priateľov môže zvýšiť sebavedomie jednotlivca a zdroje následne bojovať s pocitmi syndrómu podvodníka. Clanceová a Langford (1993) uvádzajú, že čím vyššiu podporu a povzbudenie od rodiny pociťujú ľudia, tým je menší vznik impostor syndrómu. Následne *predpokladáme štatisticky významný negatívny vzťah medzi impostor syndrómom a domácim self*. Totožný predpoklad máme v prípade rovesníckeho self, kedy *predpokladáme štatisticky významný negatívny vzťah medzi impostor syndrómom a rovesníckym self*.

2 METÓDY

2.1 Výskumná vzorka

Výskumná vzorka pozostávala zo študentov vysokých škôl, ktorí mali dištančnú formu vzdelávania. Pri výbere respondentov sme uplatnili príležitostný a lavínový výber. Zber dát prebiehal prostredníctvom online platformy v období február-marec roku 2022, a taktiež dotazníkovou formou. V našej štúdií sme sa zamerali na študentov vysokých škôl z toho dôvodu, pretože sme chceli analýzy zacieliť na študentov, ktorí mali v období pandémie dištančnú výučbu. V prípade akýchkoľvek otázok, nejasností či objasnení sme boli k dispozícii osobne pri zbere dotazníkovou formou, alebo online prostredníctvom e-mailovej adresy pri online zbere dát.

Naša výskumná vzorka pozostávala zo 73 respondentov, z toho 38 bolo mužov a 35 bolo žien, vekové rozmedzie bolo 19-28 rokov ($M=22,40$; $SD=1,98$).

2.2 Výskumné metódy

Impostor syndróm sme v našej výskumnej práci merali prostredníctvom dotazníka Clance Impostor Syndrom Scale, ktorý pochádza od autorky Pauline Clance (1985). Tento dotazník sme mali k dispozícii v anglickom jazyku, a preto sme kontaktovali autorku o povolenie použiť konkrétnu škálu a následný preklad, ktorý prebiehal v spolupráci s Janice a Andrew Nowell (občania Spojeného kráľovstva). Uvedený dotazník pozostáva z 20 položiek. Pri jednotlivých položkách respondenti vyberali z možnosti odpovedí práve tú, ktorá zodpovedá ich presvedčeniu o pravdivosti výroku. Prostredníctvom 5-bodovej Likertovej škály naši respondenti zaznamenávali svoje odpovede, ktoré sa týkali ich presvedčenia o pravdivosti výrokov. K dispozícii mali odpovede v rozsahu 1= nepravdivý až 5= pravdivý. V dotazníku sa vyskytovali položky ako napríklad : „*Môžem budiť dojem, že som viac kompetentná osoba než v skutočnosti som.*“, „*Niekedy mám pocit alebo verím, že úspech v mojom živote alebo v mojej práci bol výsledkom chyby.*“ alebo „*Často porovnávam svoje schopnosti s ostatnými ľuďmi v mojom okolí a myslím si, že sú možno viac inteligentní ako som ja.*“.

Na zistenie lokalizácie kontroly sme použili dotazník Locus of Control Scale od autora Juliana Rottera (1966). Spomínaný dotazník pozostáva z 29 položiek, pričom každá jedna položka obsahuje 2 výroky a respondent je nútený vybrať si z dvojice výrokov práve ten, s ktorým sa viac stotožňuje. V dotazníku sa nachádza 23 výskumných položiek, kde za každú odpoveď, ktorá je spájaná s externalizmom, získa respondent 1 bod. Odpoveď, ktorá je spájaná s internalizmom, sa hodnotí nulou. Ako príklad uvádzame položku: „*A) Čo sa mi stane, stane sa len mojím pričinením. B) Niekedy cítim, že nemám dost' kontroly nad smerovaním môjho života.*“ Ďalej sa v dotazníku vyskytujú doplnujúce položky (6), ktoré slúžia na to, aby sťažili vyplňanie dotazníka a sú

skórované nulou. Ako príklad uvádzame položku: „A) Dedičnosť hrá hlavnú úlohu pri určovaní osobnosti človeka. B) Sú to zážitky človeka, ktoré ovplyvňujú to, aký človek je.“

Coopersmithov dotazník sebaúcty (Coopersmith Self-Esteem Inventory) od autora Coopersmitha (1967) tvorí 41 položiek, ktoré obsahujú sebaúctu v 4 dimenziách: generalizované self, domáce self, rovesnícke self, školské self. Položiek, ktoré sú zamerané na generalizované self je 13, na domáce self sa zameriava 5 položiek, 5 položiek sa týka rovesníckeho self a 18 položiek sa zameriava na školské self. Respondenti hodnotia nasledovné výroky na 5-bodovej Likertovej škále podľa toho, ako veľmi s daným výrokom súhlasia, pričom 1= áno/pravdivý až 5= nie/nepravdivý. V dotazníku sa vyskytovali položky ako napr.: pre kategóriu generalizované self: „Zvyčajne som sám/sama so sebou spokojný/á.“, pre kategóriu domáce self: „Doma sa cítim byť pochopený/á.“, pre kategóriu rovesnícke self: „Nemám ozajstných priateľov.“, pre kategóriu školské self: „Mám pocit, že v škole nie som dosť dobrý/á.“

2.3 Výskumný plán

Výskumný plán našej práce bol neexperimentálny, kvantitatívny, korelačný. Respondenti najskôr vyplnili údaje o svojom pohlaví, veku, študijnom odbore a absolvovaní dištančnej výučby. Po týchto informáciách nasledoval dotazník zameraný na zistenie impostor syndrómu, ďalej lokalizácie kontroly a následne Coopersmithov dotazník zameraný na zistenie sebaúcty.

2.4 Analýza dát

Výsledky zozbieraných dát sme spracovali prostredníctvom program IBM SPSS Statistics 25.0. Vo výskumnej práci pri spracovaní dát sme najskôr zisťovali normalitu rozloženia dát, na základe čoho sme následne použili Pearsonov korelačný koeficient a v jednom prípade sme použili Spearmanov korelačný koeficient.

3 VÝSLEDKY

3.1 Deskriptívna analýza výskumnej vzorky

Výskumná vzorka pozostávala zo 73 respondentov, z toho bolo 38 mužov a 37 žien. Priemerná hodnota veku pri mužskej populácii je $M = 22,39$, $SD = 1,81$, priemerná hodnota veku pri ženskej populácii je $M = 22,40$, $SD = 2,17$.

Tab. 1 Deskripcia výskumnej vzorky podľa veku

	Vek	
	Muži	Ženy
n	38	35
M	22,39	22,4
SD	1,81	2,17
Min	20	19
Max	27	28

Legenda: n- počet respondentov, M- priemerná hodnota, SD- štandardná odchýlka, Min- minimálna zaznamenaná hodnota, Max- maximálna zaznamenaná hodnota

Pri interpretácii preukázaných vzťahov sa opierame o deskriptívny opis premenných impostor syndróm, lokalizácia kontroly, sebaúcta a dimenziami sebaúcty. V tabuľke 2 uvádzame vybrané deskriptívne ukazovatele jednotlivých premenných, ktoré sme skúmali v práci.

Tab. 2 Deskriptívna analýza použitých škál

	Impostor syndróm	Lokalizácia kontroly	Sebaúcta	Školské self	Generalizované self	Rovesnícke self	Domáce self
M	61,97	13,22	99,85	46,42	31,99	10,03	11,41
SD	15,12	3,38	21,96	10,41	8,8	3,47	3,71
Skew	0,191	-0,043	0,201	0,038	0,256	0,902	0,287
Kurt	-0,592	0,138	-0,305	-0,125	-0,311	1,523	-0,308
Min	34	4	55	24	16	5	5
Max	96	21	156	71	56	23	20

Legenda: M- priemerná hodnota, SD- štandardná odchýlka, Skew- koeficient šikmosti, Kurt- koeficient strmosti, Min- minimálna zaznamenaná hodnota, Max- maximálna zaznamenaná hodnota

Deskriptívne hodnoty škál, ktoré sme použili, sú zobrazené v tabuľke 2. Ďalej v tabuľke môžeme vidieť priemerné hodnoty pri daných premenných a dosiahnuté maximálne a minimálne hodnoty. Prostredníctvom koeficientov strmosti a šikmosti sme zistili normalitu rozloženia dát, na základe čoho sme použili Pearsonov a Spearmanov korelačný koeficient.

V práci sme sa venovali skúmaniu vzťahu medzi spomínanými premennými. Korelovali sme premenné impostor syndróm s lokalizáciou kontroly, impostor syndróm so sebaúctou a taktiež aj impostor syndróm s jednotlivými dimenziami sebaúcty. Hodnoty zistených korelačných koeficientov (r/r_s) uvádzame v tabuľke 3.

Tab. 3 Korelácie impostor syndrómu a lokalizácie kontroly, impostor syndrómu a sebaúcty, lokalizácie kontroly a sebaúcty, impostor syndrómu a dimenzií sebaúcty u študentov vysokých škôl (n=73)

	LOC	SÚ	GS-SÚ	ŠS-SÚ	DS-SÚ	RS-SÚ
Impostor syndróm	0,157	0,602*	0,658*	0,401*	0,498*	0,433*
LOC	-	0,176				

Legenda: LOC – lokalizácia kontroly, SÚ – sebaúcta, GS - SÚ – generalizované self sebaúcty, ŠS-SÚ – školské self sebaúcty, DS-SÚ- domáce self sebaúcty, RS – SÚ – rovesnícke self, * $p < 0,001$

Štatisticky významné pozitívne vzťahy sa preukázali v prípade impostor syndrómu a sebaúcty. Hodnoty korelačných koeficientov sa pohybujú v rozmedzí $r/r_s=0,401 - 0,658$. Všetky uvedené vzťahy sú stredne silné až silné. V prípade lokalizácie kontroly a impostor syndrómu sa preukázal štatisticky nevýznamný pozitívny slabý vzťah.

Rovnako sme medzi premennými lokalizácia kontroly a sebaúcty skúmali existenciu vzťahu. Zistené výsledky korelácie sa nachádzajú v tabuľke 4. Pri overovaní existencie vzťahu medzi lokalizáciou kontroly a sebaúcty sme zistili, že medzi spomínanými premennými je štatisticky nevýznamný pozitívny slabý vzťah.

4 DISKUSIA

Hlavným cieľom výskumnej práce bolo skúmať vzťahy medzi impostor syndrómom a lokalizáciou kontroly, impostor syndrómom a sebaúctou na vzorke študentov vysokých škôl. Ďalším cieľom bolo skúmať vzťahy medzi impostor syndrómom a jednotlivými dimenziami sebaúcty, a to generalizované self, školské self, domáce self a rovesnícke self. Zisteným informáciám budeme venovať v totožnom poradí, ako sú uvedené v kapitole Výsledky.

4.1 Impostor syndrómom a lokalizácia kontroly u študentov vysokých škôl

Výsledky v našom prípade nepreukázali existujúci vzťah v prípade impostor syndrómu a lokalizáciou kontroly. Domnievame sa, že v tomto prípade budú na úroveň impostor syndrómu vplývať iné premenné. V tejto oblasti sa prikláňame k záverom, že študenti vysokých škôl môžu samých seba vnímať ako perfekcionistov. Perfekcionisti veria, že najlepšie výsledky dosiahnu tvrdou prácou, ktorú musia vykonať sami, bez pomoci od druhých. Uvažujú o tom, ako najlepšie dosiahnuté výsledky im neskôr pomôžu lepšie sa uplatniť v pracovnej oblasti (Aghihi et al., 2015). Ďalším dôvodom, ktorý čiastočne potvrdzuje nami vyvodený záver, môžu byť nadmerné očakávania zo strany druhých.

4.2 Impostor syndróm a sebaúcty u študentov vysokých škôl

Pri overovaní ďalšej hypotézy sme zistili, že respondenti zažívajúci impostor syndróm, majú zároveň aj vysokú sebaúctu. Preukázané zistenie považujeme za prekvapivý výsledok, pretože sme predpokladali opačný vzťah. Keďže sme nenašli výsledky totožné s našimi zisteniami, domnievame sa, že dôležitú rolu mohli zohrať rôzne situačné faktory, ktoré mohli prežívať respondenti v období zberu dát. Zároveň usudzujeme, či preukázané výsledky nie sú dôsledkom snahy vzbudiť dobrý dojem na výskumníkov, iných ľudí. Hoyle et al. (1999) delia sebaúctu na 5 typov a jedným z typov sebaúcty je defenzívna sebaúcta. Defenzívna sebaúcta je charakteristická túžbou byť pozitívne prijímaný spoločnosťou.

4.3 Lokalizácia kontroly a sebaúcty u študentov vysokých škôl

Prostredníctvom analýzy dát sme zistili nevýznamný vzťah medzi premennými lokalizácia kontroly a sebaúcty. Na základe výsledkov vyvodzujeme závery, že lokalizácia kontroly nehrá významnú úlohu pri formovaní sebaúcty. Zamýšľame sa preto nad inými premennými, ktoré by v tomto ohľade mohli so sebaúctou študentov súvisieť. Napr. ľudia, ktorí žijú v úzkom spojení s Bohom, sa dokážu lepšie vyrovnáť s pocitmi osamelosti, majú vyššie sebavedomie a sebaúctu, lepšie a rýchlejšie sa dokážu vyrovnáť s pochybnosťami v akejkoľvek oblasti (Hill, Pargament,

2003; Singh, 2019; Li, Murphy, 2017). Výchovný rodičovský štýl dokáže tiež výrazne ovplyvniť rozvoj sebaúcty u svojich detí (Jadon, Tripathi, 2017).

4.4 Vzťahy medzi impostor syndrómom a dimenziami sebaúcty u študentov vysokých škôl

Následne sme sa v práci zaoberali skúmaním vzťahu medzi impostor syndrómom a jednotlivými dimenziami sebaúcty. Pri skúmaní vzťahu medzi impostor syndrómom a dimenziou generalizovaným self sme zistili, že medzi premennými je štatisticky významný pozitívny vzťah, čo nezodpovedá nášmu predpokladu. Naše zistenia, ktoré hovoria o tom, že respondenti majú vysokú sebaúctu v oblasti generalizovaného self a zároveň intenzívne prežívajú pocity neistoty, pochybnosti o sebe samom a pod., môžu byť zapríčinené aj veľkým strachom zo zlyhania a odsúdením zo strany spoločnosti. Respondenti si môžu byť vedomí svojej sebaúcty a svojej hodnoty, no hodnoteniam druhých pripisujú veľkú dôležitosť.

Vzťah školského self v rámci sebaúcty v súvislosti s impostor syndrómom sa preukázal ako štatisticky významný pozitívny. Vysoká hodnota impostor syndrómu hovorí o tom, že jednotlivci majú časté pocity neistoty, pochybnosti o svojom úspechu, považujú sa za nekompetentných (Hawley, Paul, 2019). Aj napriek vysokým hodnotám impostor syndrómu to vyzerá tak, že respondenti môžu mať vďaka dobrej motivácii vyššiu sebaúctu. Kishor (1981) a Covington (1984) uvádzajú, že sebaúcta môže narastať vzdelávacími aspiráciami, cieľmi, motiváciou a vysokými úspechmi. Vysoké hodnoty sebaúcty sa tiež spájajú so schopnosťou prispôbiť sa danému problému a čeliť pocitom strachu a neistoty (Mann, 2004). Zároveň ale môžu byť preukázané výsledky dôsledkom prokrastinácie. Prokrastinujúci študenti môžu mať vysokú sebaúctu a odkladaním svojich povinností sa bránia testovaniu vlastných schopností, ktoré spôsobujú negatívne myšlienky o sebe (Haycocke et al., 1998; Rohrmann, Bechtoldt, Leonhardt, 2016; Maftai, Dumitriu, Holman, 2021; Jabbari, Ehteshamzadeh et al., 2021).

Taktiež sme očakávali, že domáce self a rovesnícke self budú mať nižšiu úroveň pri intenzívnejších pocitoch impostor syndrómu. Pre ostatné dimenzie sebaúcty, ako sú rovesnícke self a domáce self v súvislosti s impostor syndrómom sa preukázal štatisticky významný pozitívny vzťah. Vysoká sebaúcta môže byť spôsobená dostatočnou láskou a podporou, adekvátnou spätnou väzbou, podporou potrieb a záujmov, ktoré ďalej je možné využiť pri zvládaní stresových, záťažových situáciách či pochybnostiach (Mann, 2004; Garber, Flynn, 2001).

Ako môžeme vidieť, aj jednotlivé dimenzie sebaúcty sú v štatisticky významnom pozitívnom stredne silnom až silnom vzťahu s impostor syndrómom. Zistili sme, že študenti s vysokou úrovňou sebaúcty majú aj intenzívnejšie pocity impostor syndrómu. Zamýšľame sa ale nad možnosťou, či práve neustála podpora, či už od spolužiakov, učiteľov, rovesníkov, rodiny, nespôsobuje práve vyššie pochybnosti o sebe, ktoré môžu spôsobiť impostor syndróm. Zároveň sa ale domnievame, či preukázané vzťahy nie sú dôsledkom vysokých očakávaní od seba samého a zachovania sebaintegrity. Úsilie potrebné na ochranu vlastnej integrity vytvára napätie, obavy alebo aj stres (Steele, 1997; Voisin a kol. 2019; Whaley, 2020). Ďalej predpokladáme, že významnú rolu pri skúmaní vzťahu mohol zohrávať aj pesimizmus. Pretože defenzívne pesimistickí študenti môžu využívať negatívne myšlienky a pochybnosti ako motiváciu tvrdo pracovať, aby sa vyhlili zlyhaniam (Yamawaki, Tschanz, Feick, 2004).

4.5 Limity a odporúčania pre ďalšie výskumy

Ako limity výskumu uvádzame to, že proces získavania dát prebiehal anonymne prostredníctvom online platformy a nemožno ho považovať za reprezentatívny. V takomto prípade mohlo dôjsť aj ku skresleniu údajov, pretože respondenti nemuseli odpovedať pravdivo na dané položky, prípadne sme nemohli presne zabezpečiť reprezentatívnosť vzorky. Pri získavaní dát sme nemohli

zabezpečiť to, v akom stave sa respondenti nachádzali (či neboli v strese, neprežívali nejaké ťažké situácie vo svojom živote). Ďalším možným limitom výskumnej práce je málo dostupných výskumov o požadovanej téme. Existuje len malé množstvo výskumov, ktoré sa zamerali na skúmanie vzťahu medzi nami zvolenými premennými. Vzhľadom na popísané limity, odporúčame skúmať úroveň sebaúcty a impostor syndrómu prostredníctvom iných štatistických metód, ako napríklad lineárna regresia, vďaka ktorej by sa mohlo objasniť, nakoľko sebaúcta predikuje prežívanie impostor syndrómu. Rovnako odporúčame preskúmať premennú s impostor syndrómu u študentov napríklad, s rôznou úrovňou prokrastinácie, zastávanými hodnotami, osobnostnými charakteristikami Big Five, premennou perfekcionizmus, sebaúčinnosť a pod.

5 ZÁVER

Premennú impostor syndróm sme sa snažili preskúmať cez osobnostné konštrukty ako sú lokalizácia kontroly a sebaúcta. Cieľom práce bolo preskúmať, v akom vzťahu je impostor syndróm s uvedenými premennými u študentov, ktorí počas štúdia mali dištančnú výučbu v súvislosti s opatreniami COVID-19. Výsledky štúdie preukazujú vo väčšine štatisticky významné pozitívne vzťahy, ktoré sú stredne silné až silné. Najsilnejší vzťah sa preukázal medzi premennými impostor syndróm a generalizované self sebaúcty, ktorý môže byť dôsledkom snahy vzbudiť dobrý dojem na spoločnosť. Ďalej nás výsledky nútia zamyslieť sa nad možnosťou, či sebaúcta má skutočne pozitívny dopad na našu osobnosť, alebo môže byť aj podnetom pre výskyt impostor syndrómu. Preto ďalej odporúčame venovať sa téme impostor syndrómu a nazerať sa na impostor syndróm cez iné konštrukty ako napríklad motivácia, prokrastinácia, akademický úspech, osobnostné charakteristiky Big Five, sebaúčinnosť, Pygmalion efekt a pod. Ako môžeme vidieť, aj sociálne fenomény môžu zohrávať významnú rolu pri každodenných činnostiach v živote študentov, ktorí sa musia vysporiadať s rôznymi ťažkosťami a pocitmi, ktoré tieto fenomény so sebou prinášajú, ako sú rôzne pochybnosti, obavy zo zlyhania, neistota.

LITERATÚRA

- Abouserie, R. (1994). Sources and Levels of Stress in Relation to Locus of Control and Self Esteem in University Students. *International Journal of Experimental Educational Psychology*, 14(3), p. 323-330, DOI: 10.1080/0144341940140306
- Aghihi, R. et al. (2015). Study the relationship among perfectionism, locus of internal self-test anxiety and academic achievement of student in Chaharmahal Va Bakhtiari province. *Azerbaijan Focus Journal of International Affairs*, 11(2), 184-192.
- Ali, H. I., Alhassan, A. (2021). Fighting contract cheating and ghostwriting in higher education: Moving towards a multidimensional approach. *Cogent Education*, 8(1), DOI: 10.1080/2331186X.2021.1885837
- Al-Maskari, A., Al-Riyami, T., Kunjumuhammed, S. K. (2022). Students academic and social concerns during COVID-19 pandemic. *Education and Information Technologies*, 27, 1-21, DOI: 10.1007/s10639-021-10592-2
- Aristovnik, A. et al. (2020). Impacts of the COVID-19 Pandemic on Life of Higher Education Students: A Global Perspective. *Sustainability*, 12(20), p. 1-11, DOI: 10.3390/su12208438
- Baštecká, B., Goldmann, P. (2001). *Základy klinické psychologie*. Praha : Portál.
- Bjorklof, G. H. et al. (2015). Locus of control and coping strategies in older persons with and without depression. *Aging&Mental Health*, 20(8), p. 1-9, DOI: 10.1080/13607863.2015.1040722

- Blascovitch, J., & Tomaka, J. (1991). Measures of self-esteem. In J. P. Robinson, P. R. Shaver, & L. S. Wrightsman (Eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes* (Vol. 1). San Diego, CA: Academic Press.
- Bravata, D.M. et al. (2020). Commentary: Prevalence, Predictors, and Treatment of Imposter Syndrome: Systematic Review. *Journal of Mental Health and Clinical Psychology*, 4(3), 12-16, DOI: 10.1007/s11606-019-05364-1
- Carden, R. et al. (2004). Locus of Control, Test Anxiety, Academic Procrastination, and Achievement among College Students. *Psychological Reports*, 95(2), p. 581-582, DOI: 10.2466/PRO.95.6.581-582
- Clance, P. R., Imes, S. A. (1978). The impostor phenomenon in high achievement women: Dynamics and therapeutic intervention. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 15(3), 241-247, DOI: 10.1037/h0086006
- Clance, P. R. (1985). The impostor phenomenon: Overcoming the fear that gaunts your success. Peachtree.
- Clance, P. R., Langford, J. (1993). The impostor phenomenon: Recent research findings regarding dynamics, personality and family patterns and their implications for treatment. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 30(3), p. 495-501, DOI: 10.1037/0033-3204.30.3.495
- Chae et al. (2002). Personological evaluation of Clance's impostor phenomenon scale in a Korean sample. *Journal of Personality Assessment*, 65(3), 468- 485, DOI: 10.1207/s15327752jpa6503-7
- Chen, L. et al. (2021). The Effect of Self-Disclosure on Loneliness in Adolescents During Covid-19: The Mediating role of Peers Relationships. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 1-8, DOI: 10.3389/fpsyt.2021.710515
- Cokley, K. et al. (2018). Self-esteem as mediator of the link between perfectionism and the impostor phenomenon. *Personality and Individual Differences*, 135 (1), 292-297, DOI : 10.1016/j.paid.2018.07.032
- Coryell, J. E. Et al. (2013). Becoming real: adult student impressions of developing an educational researcher identity. *Journal of Further and Higher Education*, 37(3), p. 367-383, DOI: 10.1080/0309877X.2011.645456
- Covington, M. V. (1984). The Self-Worth Theory of Achievement Motivation: Findings and Implications. *The Elementary School Journal*, 85(1), 4-20.
- Cozzarelli, C., Major, B. (1990). Exploring the Validity of the Impostor Phenomenon. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9(4), DOI: 10.1521./jscp.1990.9.4.401
- Crawford, W. S., Shanine, K. K. et al. (2016). Examining the impostor phenomenon and work-family conflict. *Journal of Managerial Psychology*, 31(2), p. 375-390, DOI: 10.1108/JMP-12-2013-0409
- Daniels, L.M et al. (2021). The impact of Covid-19 triggered changes to instruction and assessment on university students' self-reported motivation, engagement and perceptions. *Social Psychology of Education*, 24, 299-318, DOI: 10.1007/s11218-021-09612-3
- Egwurugwu, J. N. et al. (2018). Relationship between Self-Esteem and Impostor Syndrome among Undergraduate Medical Students in a Nigerian University. *International Journal of Brain and Cognitive Sciences*, 7(1), 9-16, DOI : 10.5923/j.ijbcs.20180701.02
- Fassl, F. et al. (2020). Impostors Dare to Compare: Associations Between the Impostor Phenomenon, Gender Typing, and Social Comparison Orientation in University Students. *Frontiers in Psychology*, 11, p. 1-10, DOI: 10.3389/fpsyg.2020.01225

- Garber, J., Flynn, C. (2001). Predictors of Depressive Cognitions in Young Adolescents. *Cognitive Therapy and Research*, 25(4), 353-376, DOI: 10.1023/A:1005530402239
- Gillis, A., Krull, L.M. (2020). COVID-19 Remote Learning Transition in Spring 2020: Class Structures, Student Perceptions, and Inequality in College Courses. *Teaching Sociology*, 48(4), 283-299, DOI: 10.1177/0092055X20954263 1
- Gottlieb, M. et al. (2019). Impostor syndrome among physicians and physicians in training: A scoping review. *Medical Education in Review*, 54, 116-124, DOI: 10.1111/medu.13956
- Gustiani, S. (2020). Student's Motivation in Online Learning During Covid-19 Pandemic Era: A case study. *Holistics Journal*, 12(2), 23-40.
- Gylfason, H. F. et al. (2020). The Impact of COVID-19 on Mental Health: The Role of Locus on Control and Internet Use. *International Journal of Enviromental Research and Public Health*, 17(19),1-15, DOI: 10.3390/ijerph17196985
- Haycock, L. A. et al. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76(3), 317-324.
- Hawley, K. (2019). I – What is Impostor Syndrome? *Aristotelian Society Supplementary Volume*, 93(1), p. 203-226, DOI: 10.1093/arisup/akz003
- Hill, P., Pargament, K. (2003). Advances in the conceptualization and measurement of religion and spirituality. Implications for physical and mental health research. *American Psychologist*, 58(1), p. 64-74, DOI: 10.1037/0003-066x.58.1.64
- Hosseini, S. N. et al. (2016). Locus of Control or Self-Esteem: Which One is the Best Predictors of Academic Achievement in Iranian College Students. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*,10(1), 1-6, DOI: 10:17795/ijpbs-2602
- Hoyle, R. et al. (1999). *Selfhood: Identity, Esteem, Regulation*. Oxford: Westview Press.
- Jabbari, L., Ehteshamzadeh, P. et al. (2021). The Relationship between Parental Psychological Control and Imposter Syndrome through the Mediation of Academic Procrastination in Gifted Students. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, 3(4), 487-496, DOI: 10.52547/ieepj.3.4.487
- Jadon, P. S., Tripathi, S. (2017). Effect of Authoritarian Parenting style on self- esteem of the Child: A systematic Review. *International Journal of Advance Research and Innovative Ideas in Education*, 3(3), 909-913.
- Jöstl, G. et al. (2012). When Will They Blow My Cover?: The Impostor Phenomenon Among Austrian Doctoral Students. *Zeitschrift fur Psychologie*. 220(2), p. 109-120, DOI: 10.1027/2151-2604/a000102
- Kebza, V., Šolcová, I. (2008). Hlavní koncepce psychické odolnosti. *Československá psychologie*, 52(1), p. 1-19
- Kishor, N. (1981). The effect of Self-Esteem and Locus of control in career decision making of adolescents in Fiji. *Journal of Vocational Behavior*, 19(2), 227-232.
- Komarnik, M. B., Rocco, T. S. (2009). Internal Versus External Control of Reinforcement: A Review of the Locus of Control Construct. *Human Resource Development Review*, 8(4), p. 463-483, DOI: 10.1177/1534484309342080
- Končeková, L. (2014). *Vývinová psychológia*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška.
- Kulas, H. (1996). Locus of control in adolescence: A longitudinal study. *Adolescence*, 31(123), p. 721-729

- Langmeier, J., Krejčírová, D. (2006). *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing.
- Lefcourt, H. M. (1982). *Locus of Control: Current trends in Theory and Research*. New York: Psychology Press.
- Levy, N. (2022). Impostor syndrome and pretense. *Inquiry*, 65, p. 1-16, DOI: 10.1080/0020174X.2022.2042379
- Li, N., Murphy, W. H. (2017). Religious Affiliation, Religiosity, and Academic Performance of University Students: Campus Life Implications for U.S. Universities. *Religion & Education*, 45(1), 1-22, DOI: 10.1080/15507394.2017.1398561
- Lopez, E., Villegas, M. et al. (2022). The Self-Esteem and Its Relationship to the College Students' Perceived Loneliness Amidst the COVID-19 Pandemic. *Journal of Educational Psychology*, 2(1), p. 31-37, DOI: 10.5281/zenodo.6534313
- Luijten, M. et al. (2021). The impact of lockdown during the COVID-19 pandemic on mental and social health of children and adolescents. *Quality of Life Research*, 30, 2795-2804, DOI: 10.1007/s11136-021-02861-x
- Maftai, A., Dumitriu, A., Holman, A. (2021). „They will discover I'm a fraud!“ The Imposter Syndrome Among Psychology Students. *Studia Psychologica*. 63(4), 337-351, DOI: 10.31577/sp.2021.04.831
- Magson, N.R. et al. (2021). Risk and Protective Factors for Prospective Changes in Adolescent Mental Health during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Youth and Adolescence*, 50, 44-57, DOI: 10.1007/s10964-020-01332-9
- Mainali, S. (2020). Being an Imposter: Growing Out of Impostership. *Journal of Nepal Medical Association*, 58(232), 1097-1099, DOI: 10.31729/jnma.5505
- Mann, M. et al. (2004). Self-esteem in a broad-spectrum approach for mental health promotion. *Health Education Research*, 19(4), 357-372, DOI: 10.1093/her/cyg041
- Mascarenhas, V.R. et al. (2019). Prevalence of impostor phenomenon and its association with self-esteem among medical interns in Goa, India. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 6(1), 335-359, DOI: 10.18203/2394-6040.ijcmph20185272
- Minev, M., Petrova, B., Mineva, K. et al. (2018). Self-esteem in adolescents. *Trakia Journal of Science*. 6(2), p. 114-118, DOI: 10.15547/tjs.2018.02.007
- Nelson, E., Kristi, M. (1995). The relationship among college students' locus of control, learning styles, and self-prediction of grades. *Education research and perspectives*, 22(2), p. 110-117.
- Neureiter, M., Traut-Mattausch, E. (2016). An inner barrier to career development: Preconditions of the impostor phenomenon and consequences for career development. *Frontiers in Psychology*, 7, article 48, DOI: 10.3389/fpsyg.2016.00048
- Ng, T. et al. (2006). Locus of control at work: a meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 27, p. 1057-1087, DOI: 10.1002/job.416
- Nunn, G. D. (1988). Concurrent validity between the Novicki-Strickland locus of control scale and the state-trait anxiety inventory for children. *Educational and Psychological Measurement*, 48, p. 435-438.
- Owayed, F. (2005). Academic Achievement and Its Relationship with Anxiety, Self-Esteem, Optimism, and Pessimism in Kuwaiti Students. *Social Behavior and Personality- An International Journal*, 33(1), 95-104, DOI: 10.2224/sbp.2005.33.1.95
- Parkman, A. (2016). The Imposter Phenomenon in Higher Education: Incidence and Impact. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 16(1), 51-60.

- Paul, S. K. (2019). II – What Should ‘Impostor Syndrome’ Be?. *Aristotelian Society Supplementary Volume*, 93(1), 227-245, DOI: 10.1093/arisup/akz006
- Peeteet, J. B., Brown, C. M. et al. (2015). Impostorism is Associated with Greater Psychological Distress and Lower Self-Esteem for African American Students. *Current Psychology*, 34, 154-163, DOI: 10.1007/s12144-014-9248-z
- Penate, W. et al. (2020). The Predictive Role of Affectivity, Self-Esteem and Social Support in Depression and Anxiety in Children and Adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 1-11, DOI: 10.3390/ijerph17196984
- Pizarro-Ruiz, J. P., Ordoñez-Cambor, N. (2021). Effect of Covid-19 confinement on the mental health of children and adolescents in Spain. *Scientific Reports*, 11, article 11713, p. 1-10, DOI: 10.1038/s41498-021-91299-9
- Rohrmann, S., Bechtoldt, M. N., Leonhardt, M. (2016). Validation of the Impostor Phenomenon among Managers. *Frontiers in Psychology*, 7, Article 821, DOI: 10.3389/fpsyg.2016.00821
- Rosenberg, M. et al. (1995). Global Self-Esteem and Specific Self-Esteem: Different Concepts, Different Outcomes. *American Sociological Review*, 60(1), p. 141-156, DOI: 10.2307/2096350
- Rossi, R. et al. (2020). Covid-19 Pandemic and Lockdown Measures Impact on Mental Health Among the General Population in Italy. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 1-6, DOI: 10.3389/fpsyg.2020.00790
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 1-28, DOI: 10.1037/h0092976
- Ruisel, I. (2008). *Osobnosť a poznávanie*. Bratislava: Ikar.
- Saadat, M. et al. (2012). Relationship between self-esteem and locus of control in Iranian University students. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 31, 530-535, DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.12.099
- Sagone, E., De Caroli, M. E. (2014). Locus of control and academic self-efficacy in university students: the effects of Self-concepts. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 114, p. 222-228.
- Salmela-Aro, Nurmi, J. E. (2007). Self-esteem during university studies predicts career characteristics 10 years later. *Journal of Vocational Behavior*, 70(3), 463-477, DOI: 10.1016/j.jvb.2007.01.006
- Schubert, N., Bowker, A. (2017). Examining the Impostor Phenomenon in Relation to Self-Esteem Level and Self-Esteem Instability. *Current Psychology*, 38, 749-755. DOI: 10:1007/s12144-017-9650-4
- Schulenberg, J., O'Malley, P. M., Bachman, J. G., Johnston, L. D. (2005). Early Adult Transitions and Their Relation to Well-Being and Substance Use. In R. A. Settersten, Jr., F. F. Furstenberg, Jr., R. G. Rumbaut (Eds.), *On the frontier of adulthood: Theory, research, and public policy* (p. 417-453). The University of Chicago Press, DOI: 10.7208/chicago/9780226748924.003.0013
- Sharp, J., Theiler, S. (2018). A review of psychological stress among university students: Pervasiveness, implications and potential points of intervention. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 40(3), p. 193-212, DOI: 10.1007/s10447-018-9321-7
- Singh, A. P., Abdel-Khalek, A. M. (2019). Love of life, happiness, and religiosity in Indian college students. *Mental Health, Religion&Culture*, 22(8), 769-778, DOI: 10.1080/13674676.2019.1644303
- Steele, C. M. (1997). A threat in the air: How stereotypes shape intellectual identity and performance. *American Psychologist*, 52(6), p. 613-629, DOI: 10.1037/0003-066X.52.6.613

- Suárez-Álvarez, J., Pedrosa, I. et al. (2016). Locus of Control revisited: development of a new bi-dimensional measure. *Anales de Psicología*, 32(2), p. 578-586.
- Taylor, K. (1982). An Investigation of Vocational Indecision in College Students: Correlates and Moderators. *Journal of Vocational Behavior*, 21, p. 318-329.
- Vagnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Voisin, D. et al. (2019). When stereotype threat does not impair performance, self-affirmation can be harmful. *Self and Identity*, 18(3), p. 331-348, DOI: 10.1080/15298868.2018.145339
- Wang, K. T., Sheveleva, M. S., Permyakova, T. M. (2019). Imposter syndrome among Russian students: The link between perfectionism and psychological distress. *Personality and Individual Differences*, 143, p. 1-6, DOI: 10.1016/j.paid.2019.02.005
- Whaley, A. (2020). Stereotype Threat and Psychosocial Outcomes Among African Americans: A Population-Based Approach. *Journal of African American Studies*, 24(5), p. 1-22, DOI: 10.1007/s12111-019-09456-4
- Wolk, S., Ducette, J. (1973). Cognitive and motivational correlates of generalized expectancies for control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 26(3), p. 420-426.
- Yaffe, Y. (2021). The Association between Familial and Parental Factors and the Impostor Phenomenon – A Systematic Review. *The American Journal of Family Therapy*, 51(5), 527-545, DOI: 10.1080/01926187.2021.2019140
- Yamawaki, N., Tschanz, B. T., Feick, D. L. (2004). Defensive pessimism, self-esteem instability, and goal strivings. *Cognition and Emotions*, 18(2), p. 233-249, DOI: 10.1080/02699930341000004
- Zaidi, S. M. I. H, Mohsin, M. (2013). Locus of Control in Graduation Students. *International Journal of Psychological Research*, 6(1), p. 15-20, DOI: 10.21500/20112084.695

IMPOSTOR SYNDROME, LOCUS OF CONTROL AND SELF-ESTEEM AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Abstract: Research focuses on examining the existence of a relationship between variables impostor syndrome and locus of control, impostor syndrome and self-esteem, locus of control and self-esteem in university students, who had distance learning during their studies. The theoretical resource for our research was the concept of Impostor syndrome (Clance & Imes, 1978), the concept of Locus of control (Rotter, 1966) and concept of self-esteem. Research was accomplished on a sample of student who study at university n= 73 (35 women and 38 men). We used the Clance Impostor Syndrome questionnaire to determine the value of impostor syndrome (Clance, 1978), the Rotter's Locus of Control Scale questionnaire to determine the locus of control (Rotter, 1966) and to measure self-esteem the Coopersmith self-esteem questionnaire (Coopersmith, 1967) was used. The research results provide findings that could be applied in various areas of psychology.

Keywords: impostor syndrome, locus of control, self-esteem, university students

Grantová podpora:

UGA IX/1/2023 Aktuálne koncepty kariérového poradenstva z pohľadu holistického prístupu